

Dataminimering, sletting og «etisk kassasjon» i arkiver som skal bevares!

Kontaktkonferansen i Trondheim 26. mars 2025

Arkivverket
Harald Sommerstad
Juridisk direktør

Hovedkontor i Oslo – og ti kontorsteder til

BERGEN

TRONDHEIM

STAVANGER

KRISTIANSAND

KONGSBERG

NORSK HELSEARKIV

HAMAR

TROMSØ

SAMISK ARKIV - SÁMI ARKIIVA

Arkivverket

Våre roller

Direktorat   Veileder, utviklingsaktør i ABM sektoren

Myndighetsrolle

Tilsyn § 7. Rettleiings- og tilsynsansvar

Gir forskrift

- Forskriftshjemmel i arkivloven § 12 jf. Arkivforskriften delegerer videre til riksarkivaren i en rekke bestemmelser.

Godkjenner kassasjon jf. § 9c.

Arkivdepot

- Arkivloven § 10
- *Statlege arkiv skal avleverast til Arkivverket*
  - *Privatarkiv*
  - *Digitalarkivet (fellesløsning for alle)*

Styringsdepartement
Kultur- og likestillings-
departementet

Antall årsverk
330 ansatte

Dataminimering, sletting og «etisk kassasjon»

Hva betyr dataminimering som personvernprinsipp i et arkivfaglig perspektiv?

Hva er sammenhengen mellom sletting og kassasjon? Og hvorfor kasserer vi?

Og kan enkeltpersoner kreve å bli slettet fra arkivene?

Begrepene

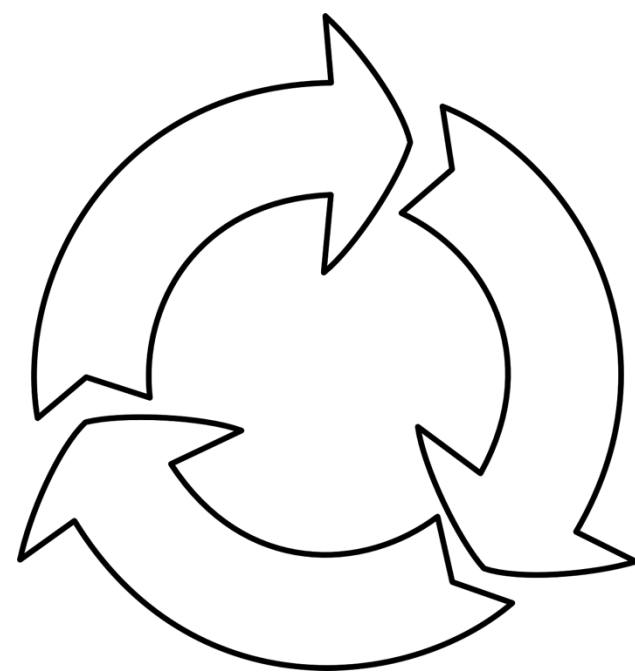
Dataminimering, sletting og «etisk kassasjon»

Hvorfor ta vare på dokumentasjon?

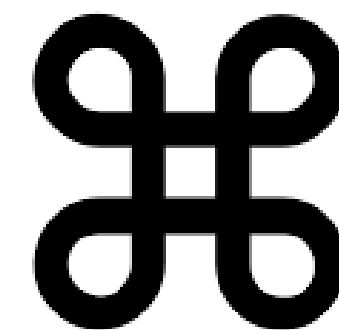
Vi kan finne igjen, dele og **gjenbruke** tidligere arbeid

Effektivitet

Ettertiden kan bygge på våre erfaringer (**viderebruk**)

Forskning og kulturarv

Vi kan **bevise** hva som har skjedd

Rettsikkerhet og demokrati

Hvorfor ta vare på dokumentasjon?

Vi kan finne igjen, dele og **gjenbruke** tidligere arbeid

Effektivitet

Ettertiden kan bygge på våre erfaringer (**viderebruk**)

Forskning og kulturarv

Vi kan **bevise** hva som har skjedd

Rettsikkerhet og demokrati

Hva er viktig å ta vare på?
Hva er **nødvendig** å ta vare på?

Dataminimering er ikke $\neq$ anonymisering!

GDPR artikkel 5 nr. 1 Personopplysninger skal c. være adekvate, relevante og begrenset til det som er nødvendig for formålene de behandles for («**dataminimering**»),

N.N. (identitet anonymisert)

Foto: Ukjent, 1903. Rikstrygdeverkets arkiv, Kontoret for industriarbeidertrygdens skadesaker. Riksarkivet.

Dataminimering er ikke $\neq$ anonymisering!

GDPR art. 4 nr. 1. «Personopplysninger» enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person («den registrerte»); ...»

Anonymisering

Anonymisering handler om å fjerne muligheten for å identifisere enkeltpersoner i et datasett*

*Datatilsynets veileder om anonymisering, 2015

N.N. (identitet anonymisert)

Foto: Ukjent, 1903. Rikstrygdeverkets arkiv, Kontoret for industriarbeidertrygdens skadesaker. Riksarkivet.

Dataminimering er ikke $\neq$ anonymisering!

GDPR art. 4 nr. 1. «Personopplysninger» enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person («den registrerte»); ...»

Anonymisering

Anonymisering handler om å fjerne muligheten for å identifisere enkeltpersoner i et datasett*

*Datatilsynets veileder om anonymisering, 2015

N.N. (identitet anonymisert)

Foto: Ukjent, 1903. Rikstrygdeverkets arkiv, Kontoret for industriarbeidertrygdens skadesaker. Riksarkivet.

Dataminimering er = nødvendighetskrav!

GDPR artikkel 5 nr. 1 Personopplysninger skal c. være adekvate, relevante og begrenset til det som er nødvendig for formålene de behandles for («dataminimering»),

«**Dataminimeringsprinsippet** manifesterer og operasjonaliserer **nødvendighetskriteriet** ved å begrense innsamling og viderebehandling av personopplysninger til kun det som er **nødvendig for formålet.**»

*Se Datatilsynets omtale om Dataminimering i sin omtale om innebygd personvern

N.N. (identitet anonymisert)

Foto: Ukjent, 1903. Rikstrygdeverkets arkiv, Kontoret for industriarbeidertrygdens skadesaker. Riksarkivet.

Dataminimering – bare nødvendige persondata!

Hva er viktig (nødvendig) å ta vare på?

Hva med et bilregister?

Stedsadresse?
Navn?
Personnummer?

Dataminimering – bare nødvendige persondata!

Hva er viktig (nødvendig) å ta vare på?

Vi må vurdere hvorfor noe er arkivfaglig nødvendig å ta vare på, og dette skal fremgå i en bevaringsvurdering;

Lov, vedtak eller en bevaringsplan

Hva med et bilregister?

Stedsadresse?
Navn?
Personnummer?

Dataminimering, sletting og «etisk kassasjon»

Hva betyr dataminimering som personvernprinsipp i et arkivfaglig perspektiv?

Hva er sammenhengen mellom sletting og kassasjon? Og hvorfor kasserer vi?

Og kan enkeltpersoner kreve å bli slettet fra arkivene?

Dataminimering i et arkivfaglig perspektiv innebærer å vurdere og dokumentere hvilke personopplysninger som er nødvendige for å ivareta formålet med bevaringen av et arkiv.

- *Det betyr at man må identifisere hvilke opplysninger som er relevante og nødvendige for å sikre formålet med bevaringen- og utelate opplysninger som ikke bidrar til dette formålet.*

Begrepene

Hva er sletting og kassasjon?

Kassasjon etter arkivloven?

Riksarkivarens forskrift (RAF) kap. 7 *Bevaring og kassasjon*

- RAF § 7-2 Definisjoner - bokstav j.
«Kassasjon: å **ta ut og destruere** arkivmateriale som ikke skal bevares»
- Plikt til å påse at materiale som skal kasseres, faktisk blir **tilintetgjort** (eks. RAF § 7-22)

Kassasjon etter arkivloven?

Høring til ny arkivlov 2021

«Kassasjon» er ein arkivfagleg term.

*Den arkivfaglege «kassasjon» er namnet på **destruksjon** av arkivmateriale som ikkje skal bevarast, som regel fordi det manglar bevaringsverdi.***

Kassasjon etter arkivloven?

Digitalt bevaringsutvalg 2023

Utvalget for bevaring av digitalt skapt dokumentasjon (2023):

«Kassasjon» brukes om den arkivfaglige **oppgaven** som innebærer at arkivpliktig materiale **slettes** hos virksomheten etter en beslutning om kassasjon*

Kassasjon etter arkivloven?

Prop. 52 L (2024-2025) Lov om dokumentasjon og arkiv (arkivlova)

§ 2 Definisjonar

I lova her gjeld følgjande definisjonar:

g. kassere: å **gjere til inkjes** dokumentasjon slik at
han ikkje lenger finst

Begrepene

«kassasjon»

«destruere»

«tilintetgjort»

«sletting»

«å gjere til inkjes»

Sletting etter Arkivloven?

Arkivlovutvalget (NOU 2019:9) foreslo å erstatte kassasjon med sletting*.

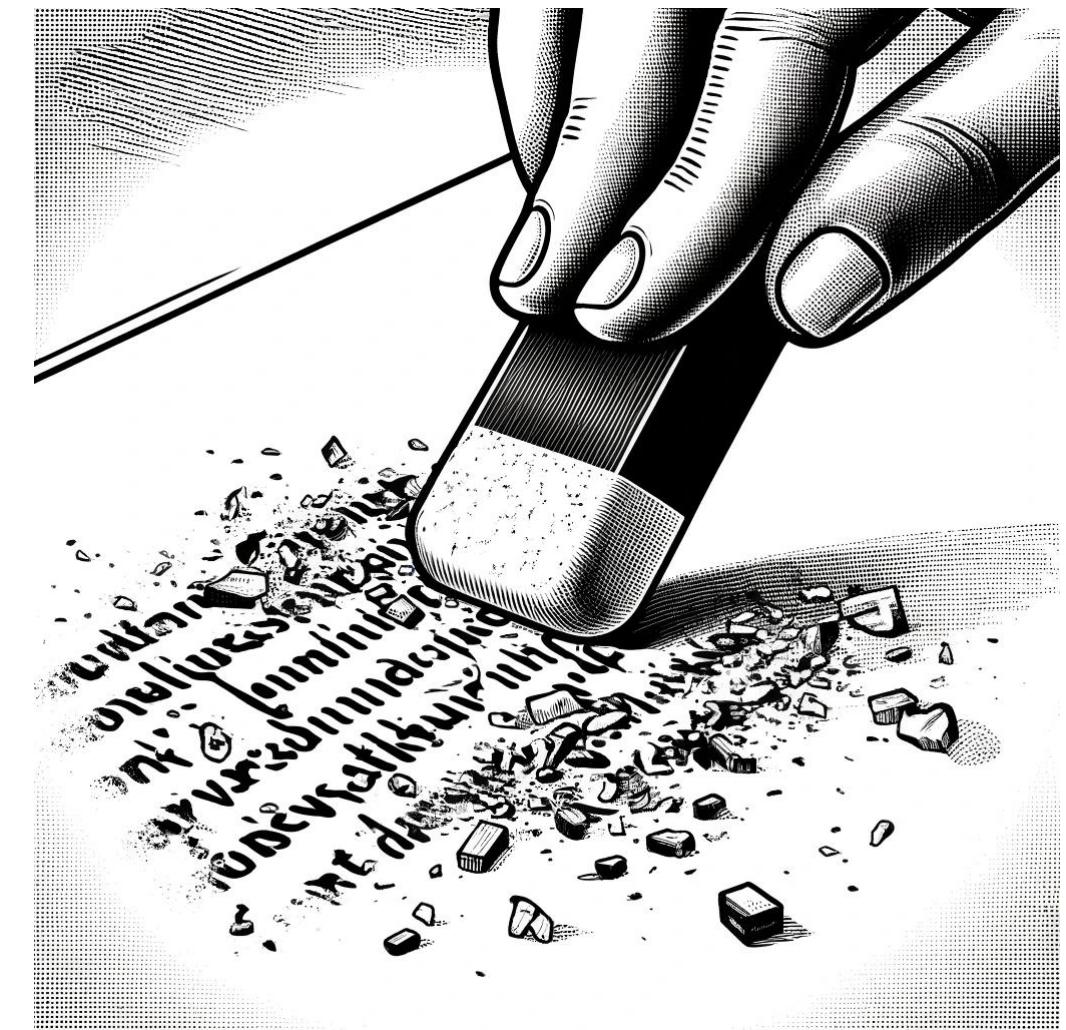
Sletting etter Arkivloven?

Arkivlovutvalget (NOU 2019:9) foreslo å erstatte kassasjon med sletting*.

Høring til ny arkivlov 2021 punkt 5.4.1:

- «**Sletting**» er eit omgrep som blir brukt om ulike former for **dataminimering**, ikkje berre **tilinkjesgjeri**.

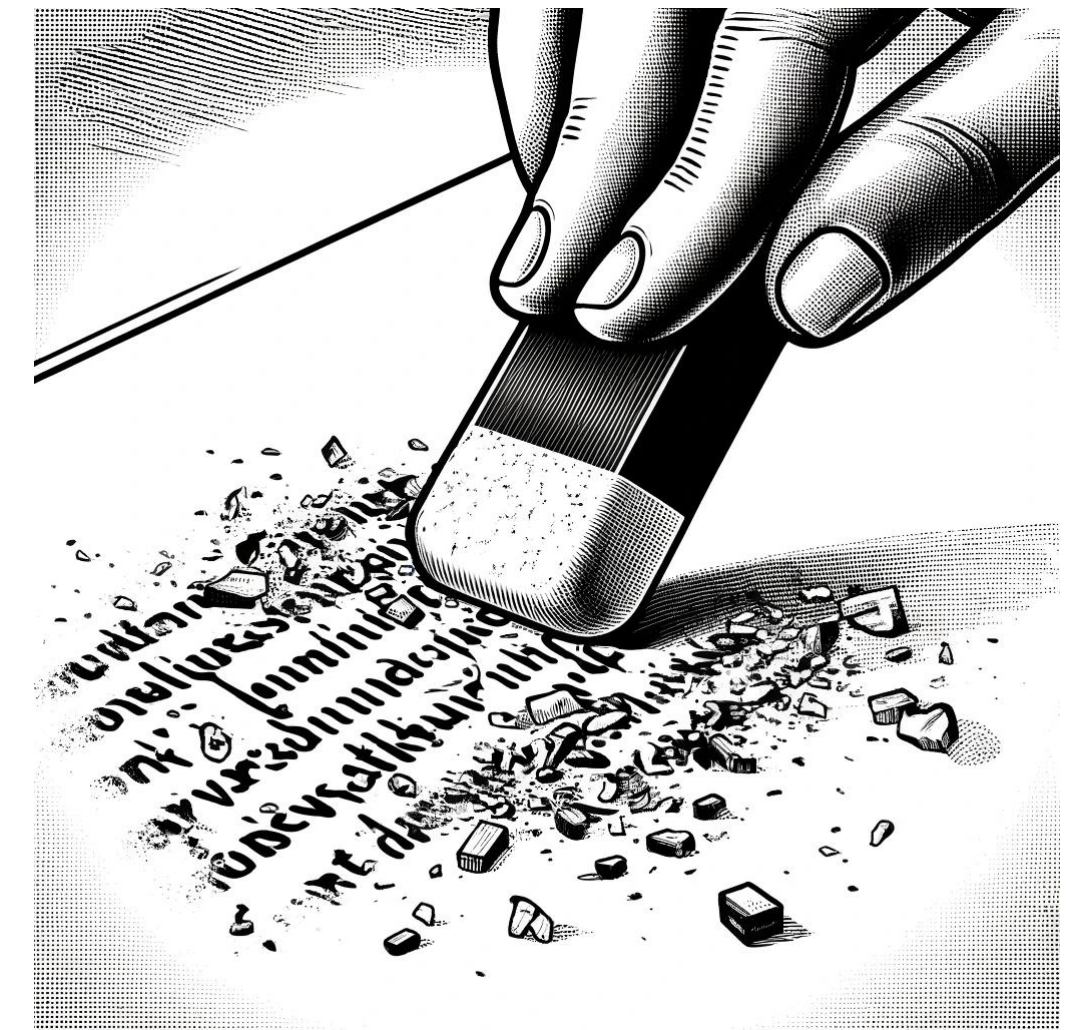
Sletting etter Arkivloven?

Arkivlovutvalget (NOU 2019:9) foreslo å erstatte kassasjon med sletting*.

Høring til ny arkivlov 2021 punkt 5.4.1:

- «**Sletting**» er eit omgrep som blir brukt om ulike former for **dataminimering**, ikkje berre **tilinkjesgjering**.
- *Sjølv om kassasjon av digitale arkiv, reint teknisk, skjer ved at informasjonen blir sletta, er altså kassasjon av arkiv noko anna enn «sletting» av personopplysningar.*

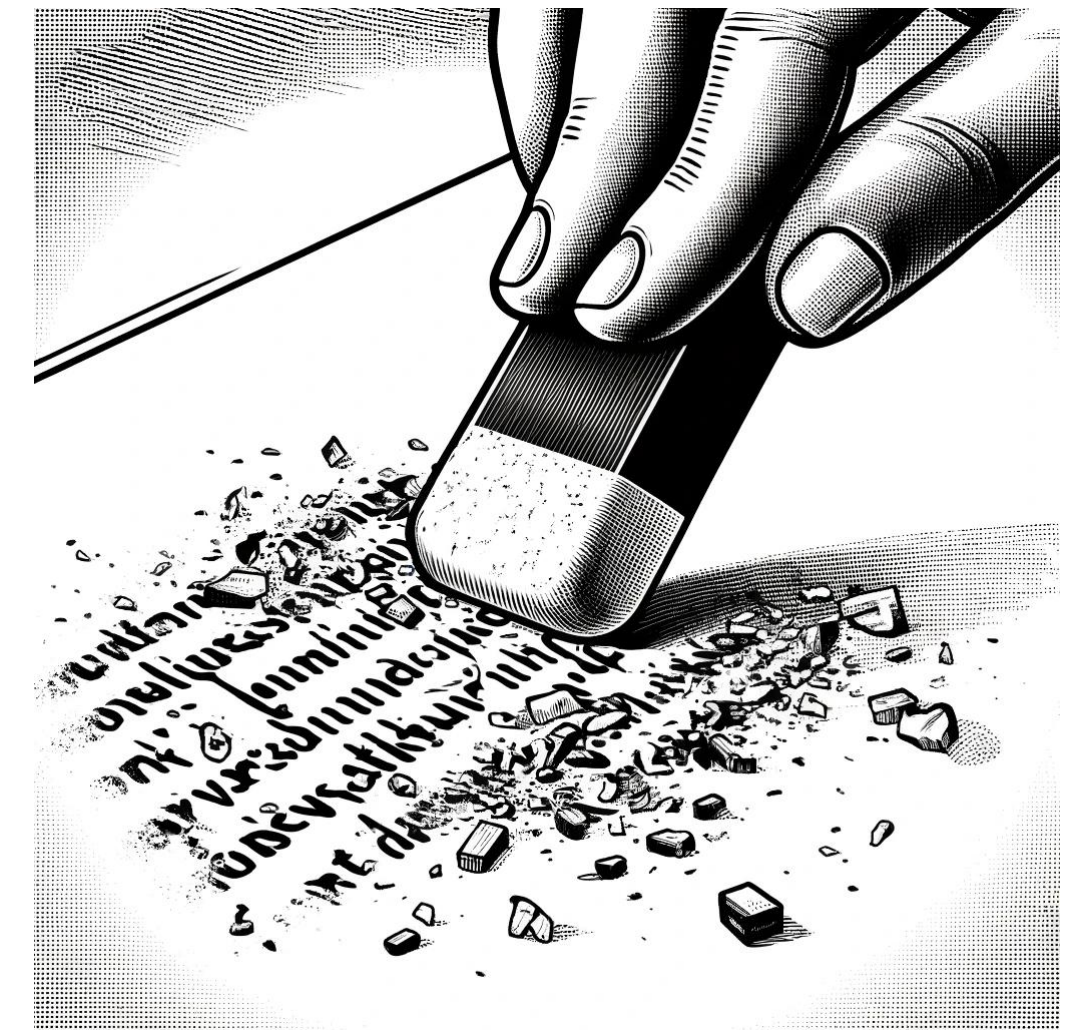
Sletting etter Arkivloven?

Høring 2021 punkt 5.4.1:

Departementet viser til et eksempel fra politiregisterforskriften:

*«**Sletting**» i politiregisterforskriftens forstand inneber såleis i enkelte tilfelle **at opplysningane skal fjernast** frå register eller andre system, mens det i andre tilfelle **også kan bety at dei skal bevarast og avleverast** til Arkivverket, sjå politiregisterforskriften § 16-2.*

Sletting kan bety avlevering etter Arkivloven!

§ 16-2. Nærmere om begrepet sletting

Sletting etter politiregisterloven eller denne forskriften innebærer at opplysningen skal fjernes fra registre eller andre systemer.

Etter at opplysningene er fjernet fra registrene skal opplysningene

1. behandles i samsvar med arkivlovgivningen, eller
2. tilintetgjøres

Sletting etter Arkivloven?

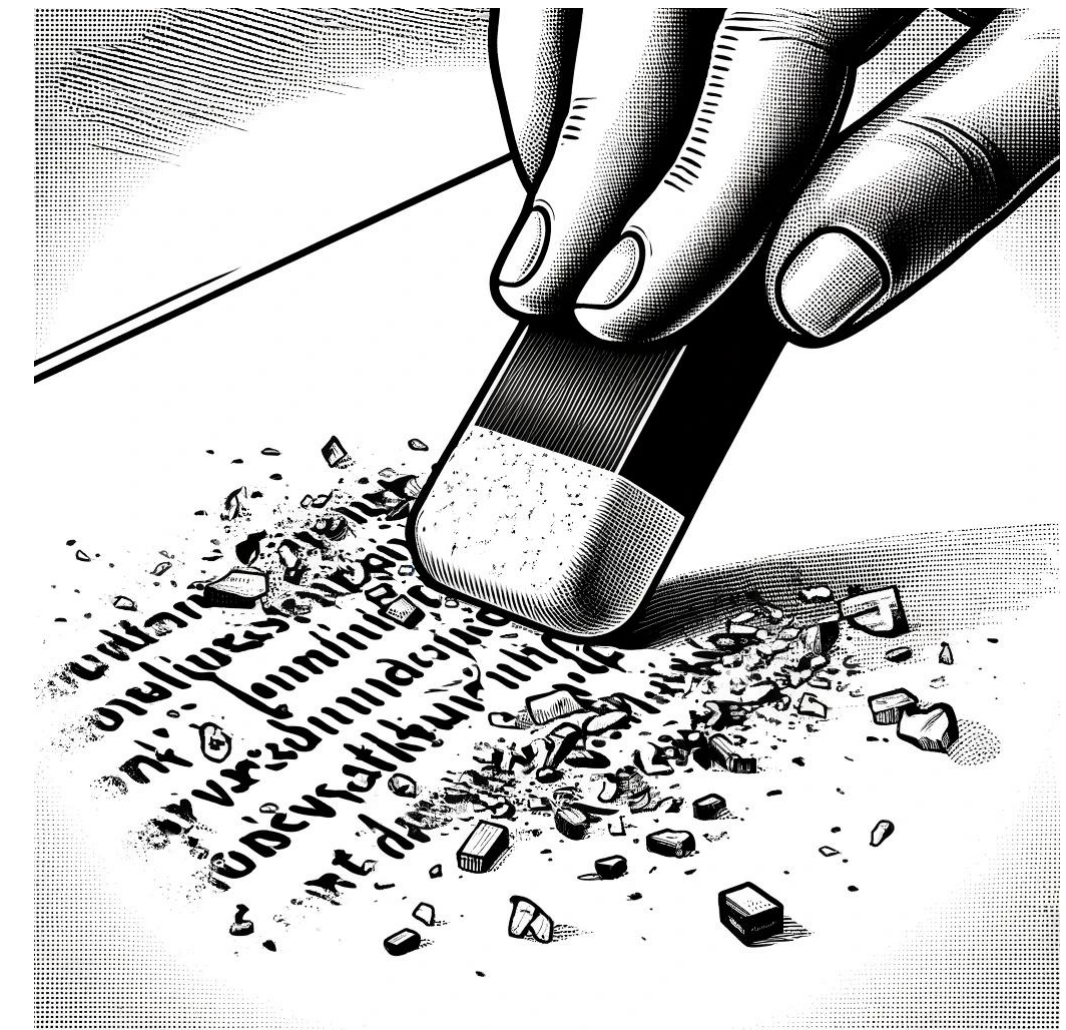

Utvalget for bevaring av digitalt skapt dokumentasjon (2023) punkt 2.2.3:

«Siden innføringen av arkivformål som sekundærformål for bevaring i Eus personvernforordning, *har sletting av personopplysninger i enda sterkere grad kommet til som en ekstra dimensjon i bevarings- og kassasjonsvurderingen.*

Både personvernmyndigheten og enkeltpersoner kan kreve personopplysninger slettet.

«*Sletting*» som begrep er utledet av *personvernregelverket.*»

Begrepene

«kassasjon»

«sletting»

«destruere»

«tilinkjesgjøring»

«tilintetgjort»

«ulike former for
dataminimering»

«sletting»

«avlevering»

«å gjere til inkjes»

Kassasjon = destruksjon og tilintetgjøring
Og det samme som sletting?

Kassasjon = destruksjon og tilintetgjøring
Og det samme som sletting?

Kassasjon er ikke alltid sletting, men sletting er alltid kassasjon!

Dataminimering, sletting og «etisk kassasjon»

Hva betyr dataminimering som personvernprinsipp i et arkivfaglig perspektiv?

Hva er sammenhengen mellom sletting og kassasjon? Og hvorfor kasserer vi?

Og kan enkeltpersoner kreve å bli slettet fra arkivene?

➤ Sletting og kassasjon benyttes ofte om hverandre i mange sammenhenger når det gjelder fjerning av data.

Kassasjon er et begrep brukt i arkivsektoren for å beskrive prosessen man har med å evaluere om materialet som er underlagt arkivplikt skal bevares for ettertiden, eller kasseres!

Det at man har kassasjonsbegrepet i arkivfaget har den fordel at det gir en definisjonsmakt over begrepets innhold i arkivfaglig sammenheng.

Hvorfor kasserer vi?

Kassasjon etter arkivloven – Hvorfor?

Riksarkivarens forskrift (RAF) kap. 7 *Bevaring og kassasjon*

- Av § 7-1 b fremgår formålet med bevarings- og kassasjonsbestemmelsene som:

b. legge til rette for kassasjon av arkivmateriale **uten** langvarig bevaringsverdi, **for å spare kostnader knyttet til langtidsbevaring**, så som oppbevaring, vedlikehold og gjenfinning

(KUN ØKONOMISK VERDI)

Offentlig arkivmateriale – hvorfor har vi kassert?

---

*«Den eneste begrunnelse som ikke er av økonomisk art, er såkalt **etisk kassasjon**, for eksempel av hensyn til personvern. Men etisk kassasjon utgjør en forsvinnende liten del av det totale bildet...»*

*Bevaringsutvalgets rapport (2002) - Formålet med kassasjon (5.2.2)

Personvern hensyn har vært arkivfaglig relevant også før GDPR!

N.N. (identitet anonymisert)

Foto: Ukjent, 1903. Rikstrygdeverkets arkiv, Kontoret for industriarbeidertrygdens skadesaker. Riksarkivet.

Forvaltningsforskriften § 11. *Forlengt taushetsplikt i arkivverket*

Når hensynet til personvern tilsier det, kan Riksarkivaren i det enkelte tilfelle bestemme at taushetsplikten for opplysninger i saker som oppbevares i arkivverket, skal gjelde ut over 60 år eller ut over den frist som ellers gjelder for bortfall av taushetsplikt.

Etisk kassasjon – Hva betyr det fremover?

Utvalget for bevaring av digitalt skapt dokumentasjon (2023) bruker **Hensyn til miljø og bærekraft** som argument **FOR** dataminimering.*

Fremhever også at arkivskaper må ha dokumenterte vurderinger av at personvern hensyn er vurdert**

N.N. (identitet anonymisert)

Foto: Ukjent, 1903. Rikstrygdeverkets arkiv, Kontoret for industriarbeidertrygdens skadesaker. Riksarkivet.

*punkt 4.3 Bevaringsutvalget 2023

**punkt 5.7.3 Bevaringsutvalget 2023

Etisk kassasjon – Hva betyr det fremover?

---

*Bevaringsutvalget 2023 bruker
Hensyn til miljø og bærekraft som argument FOR
dataminimering.**

Fremhever at arkivskaper må ha dokumenterte
vurderinger av at personvern hensyn er vurdert**

**Grunn til å tro at «etisk» kassasjon vil utgjøre
en større del av det totale bilde i fremtiden!
Og det må i alle fall være endel av bevarings-
og kassasjonsvurderingen**

*punkt 4.3 Bevaringsutvalget 2023

**punkt 5.7.3 Bevaringsutvalget 2023

Dataminimering, sletting og «etisk kassasjon»

Hva betyr dataminimering som personvernprinsipp i et arkivfaglig perspektiv?

Hva er sammenhengen mellom sletting og kassasjon? Og hvorfor kasserer vi?

Og kan enkeltpersoner kreve å bli slettet fra arkivene?

Forslag til forskriftshjemmel i ny arkivlov som skal gi Nasjonalarkivet myndighet til å slette arkivpliktige personopplysninger fra offentlige arkiver etter en arkivfaglig vurdering.

ARKIVLOVA
(LOV OM ARKIV)

av 4. desember 1992 nr. 126

med endringer, sist ved lov
av 20. desember 2022 nr. 115

med historiske noter

samt
FORSKRIFTER

GAFFELEN DAMM
AKADEMISK

LOVDATA

Sletting på forespørsel!

§ 13 Kassasjon av dokumentasjon som ikke skal takast vare på

Tredje ledd:

Nasjonalarkivet kan gjere vedtak om kassasjon av enkeltopplysningar i særlege høve.

Departementet kan gi forskrift om slik kassasjon.

Prop. 52 L 2024–2025

Lov om dokumentasjon og arkiv (arkivlova)

Harald Sommerstad

harsom@arkivverket.no

977 91 401

Juridisk direktør

ARKIVVERKET – Juridisk

Nyttige kilder

[Sluttrapport digitalt bevaringsutvalg 2023](#)
[Rapport fra Bevaringsutvalget 2002](#)

[Fra kalveskinn til datasjø – NOU 2019:9](#)
[Høring ny arkivlov 5.10.2021](#)
[Prop. 52 L \(2024–2025\) Lov om dokumentasjon og arkiv \(arkivlova\)](#)
[Oppfølging av bærekraftsmålene i Norge for 2024](#)

Lover

[Arkivloven](#)

[Arkivforskriften](#)

[Riksarkivarens forskrift:](#)

[Personopplysningsloven/personvernforordningen](#)

[Om bevaring og kassasjon i offentlig forvaltning](#)

[Datatilsynets veileder om anonymisering](#)

